

Mgr Piotr Latawiec

**MNIEJ ZNANE OBLICZE
PROF. DR HAB. LECHA KACZYŃSKIEGO,
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
(1949 - 2010)**

Lecha Kaczyńskiego znamy jako działacza KOR, od sierpnia 1980 doradcę Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Stoczni Gdańskiej, delegata na I Zjazd Krajowy „Solidarności” w 1981 roku, I wiceprzewodniczącego NSZZ „Solidarność”, senatora (1989 - 1991), posła na Sejm (1991 - 1993, 2001 - 2005), prezesa Najwyższej Izby Kontroli (14 II 1992 - 8 VI 1995), Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego w rządzie Jerzego Buzka (12 VI 2000-4 VII 2001), prezesa Prawa i Sprawiedliwości (29 V 2001 - 18 I 2003), prezydenta m. st. Warszawy (18 XI 2002 - 22 XII 2005), twórcy Muzeum Powstania Warszawskiego i Prezydenta Polski (23 X 2005 – 10 IV 2010). Istnieją także inne mniej ważne wydarzenia, w których pozostawił swój ślad. Po raz pierwszy usłyszeliśmy o nim w 1962 roku, dzięki filmowi Jana Batoiego *O dwóch takich, co ukradli księżyc*. Bliźniacy Jarosław i Lech w wieku 13 lat zagrali tam role Jacka i Placka zdobywając pozytywne recenzje.

Prorektor, obecnie JM Rektor UKSW ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski oraz Prezydent RP prof. dr hab. Lech Kaczyński

Ważnym obszarem jego działalności była nauka. I temu tematowi poświęcony zostanie ten tekst. Mieszkając na Żoliborzu w Warszawie związany był najpierw z XLI Liceum Ogólnokształcącym im. Joachima Lelewela, a następnie z XXXIX Liceum Ogólnokształcącym im. Lotnictwa Polskiego na Bielanach. Swoje życie naukowe związał z prawem. W latach 1967 - 1971 studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie napisał w 1971 roku pracę magisterską pt. *Praworządność*, pod kierunkiem prof. Stanisława Ehrlicha. Następnie związał się z Uniwersytetem Gdańskim, gdzie w 1980 roku obronił rozprawę doktorską *Zakres swobody stron w zakresie kształtowania treści stosunku pracy*, której promotorem był prof. dr hab. Czesław Jackowiak, a recenzentami: doc. dr hab. Michał Seweryński i doc. dr hab. Maria Matey. Praca została nagrodzona przez czasopismo *Państwo i Prawo* oraz Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

W dziewięć lat później, tj. w 1990 roku, uzyskał habilitację na podstawie rozprawy zatytułowanej *Renta socjalna*, recenzowanej przez prof. dr hab. Czesława Jackowiaka, prof. dr hab. Tadeusza Zielińskiego i doc. dr hab. Herberta Szurgacza. W latach 1996 - 1997 był profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Gdańskiego, a od 1999 roku został profesorem w Akademii Teologii Katolickiej, następnie Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Prowadził także wykłady z prawa w Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Koszalinie.

Jego zamiłowanie do nauki wyrażało się także w działalności podczas stanu wojennego. Gdy był internowany w Strzebielinku, od XII 1981 do X 1982, wykładał osadzonemu zagadnienia z prawa pracy. Był obdarzony absolutną pamięcią, dzięki której był w stanie przechowywać niewiarygodną liczbę danych. Jako współpracownik Wolnych Związków Zawodowych w Gdańsku prowadził dla robotników wykłady z prawa pracy i historii.

W trakcie pracy na Uniwersytecie Gdańskim pod jego kierunkiem powstała i została obroniona w 1999 rozprawa doktorska Jakuba Steliny pt. *Związkowa zdolność układowa*. Będąc nauczycielem akademickim był promotorem około 84 prac magisterskich (UG – 70, ATK/UKSW - 14). Ogłosił drukiem ponad 50 publikacji, w tym 2 książki, 18 artykułów na łamach czasopism *Państwo i Prawo* oraz *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, a także na łamach innych periodyków.

We wspomnieniach władz uczelni, współpracowników, a także studentów pozostaje jako szlachetny człowiek, wyśmienity nauczyciel akademicki wyróżniający się niezwykłą pamięcią.

Był wielokrotnie odznaczany przez różne środowiska, a także otrzymał 6 doktoratów *honoris causa*.

Podczas tragicznie przerwanej prezydentury Lech Kaczyński wziął udział w wielu istotnych spotkaniach, które zaowocowały około 500 wypowiedziami, 730 okolicznościowymi listami i 60 wywiadami. Zostały one zebrane w czterotomowym opracowaniu dokumentów za lata 2006-2010, wydanym przez Kancelarię Prezydenta RP, zatytułowanym *Wystąpienia, listy, wywiady: wybór*. Warszawa 2007-2010.

A oto niektóre z wypowiedzi Prezydenta RP na temat nauki. Podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki (Warszawa, Pałac Prezydencki, 18 lipca 2006 r.) Lech Kaczyński powiedział: „Nie kryję, że jako głowa państwa, a także jako człowiek, który funkcjonował na uniwersytecie przez olbrzymią część swojego życia, jestem tą problematyką bardzo zainteresowany. [...] to, że dzisiaj mamy około pięćdziesięciu procent populacji na studiach, jest sukcesem olbrzymim. Dzieje się to przy wzroście liczebności kadry naukowej o prawie 50 procent. Z istoty rzeczy musi być to związane z jakością nauczania. Problem drugi to problem statusu wiedzy jako tego czynnika, który z jednej strony podnosi kulturę społeczną, co niewątpliwie jest wartością samą w sobie, ale z drugiej strony jest też narzędziem rozwoju.

[...] I w końcu problem badań naukowych – ich finansowania i przydatności zarówno naukowej (bierzemy udział w europejskiej konkurencji), jak i dydaktycznej, edukacyjnej.

[...] jest jeszcze jeden problem. On zawsze występował, choć niegdyś był – można powiedzieć

– „problemem ucieczkowym”. Dziś już taki nie jest. To sprawa młodych ludzi, którzy wybierają pracę za granicą.

[...] Chodzi o program, którego celem byłoby zsumowanie wysiłków proedukacyjnych i tych, które służą rozwojowi badań naukowych. Jedno z drugim jest wyraźnie związane. Miałby on również za zadanie zachęcanie do powrotu tych Polaków, którzy opuścili Polskę na kilka lat, którzy mają istotne osiągnięcia – w szczególności w nauce, ale nie tylko – i stoi przed nimi wybór: albo kontynuować karierę poza naszymi granicami, bez żadnych zysków dla naszego kraju, albo wrócić do Polski i służyć jej na tym czy innym odcinku”.

W liście z dnia 1 marca 2006 roku do księdza arcybiskupa Kazimierza Majdańskiego z okazji jego dziewięćdziesiątych urodzin, Prezydent napisał: „Jednym z największych dzieł Ekszelencji jest założenie w 1975 roku Instytutu Studiów nad Rodziną przy ówczesnej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Była to pierwsza tego typu placówka naukowa w skali światowej, inicjatywa wysoko ceniona przez Ojca Świętego Jana Pawła II”.

Na inaugurację roku akademickiego 2006/2007 wystosował list na ręce Jego Magnificencji Rektora Akademii Rolniczej we Wrocławiu profesora Michała Mazurkiewicza, w którym napisał: „Jednak zadaniem ośrodków naukowych jest zawsze wybieganie myślą wprzód, próbą uchwycenia i zrozumienia najnowszych tendencji europejskich i światowych”.

Uroczystość otwarcia 643 roku akademickiego na Uniwersytecie Jagiellońskim uświetnił list Prezydenta RP, w którym czytamy między innymi: „[...] Wielki wysiłek podejmowany przez środowiska akademickie zaowocował bowiem tym, że od czasu upadku komunizmu w naszym kraju czterokrotnie powiększyła się grupa osób studiujących”.

Z okazji jubileuszu osiemdziesięciolecia urodzin profesora Mieczysława Gogacza związanego z Akademią Teologii Katolickiej i z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Lech Kaczyński wystosował list gratulacyjny zauważając, że „Odkrywanie na nowo

Prezydent RP prof. dr hab. Lech Kaczyński, Prezydent RP na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski, JM Rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Rumianek

skarbów średniowiecznej scholastyki stanowiło również swoisty znak sprzeciwu – najpierw wobec materializmu dialektycznego, później zaś wobec mody na postmodernizm. W ostatnich czasach słuszność tej drogi potwierdzał wielokrotnie Ojciec Święty Jan Paweł II, mówiąc o ogromnej wartości szkoły neotomistycznej dla Kościoła”. W taki sposób Prezydent docenił wkład nauczycieli akademickich dawniej ATK (obecnie UKSW) w rozwój intelektualny młodzieży studiującej filozofię.

W liście datowanym 1 lipca 2007 roku adresowanym do nauczycieli i wychowawców uczestniczących w 70-tej Jubileuszowej pielgrzymce na Jasną Górę, Lech Kaczyński docenił rolę nauczycieli w kształtowaniu społeczeństwa polskiego: *„Dzisiaj Polacy znowu mają szansę w pełni realizować swoje aspiracje, a Polska – osiągnąć pozycję nowoczesnego, silnego, otwartego i liczącego się w Europie państwa. Kluczem do tego jest oparcie wszechstronnego awansu cywilizacyjnego naszego kraju na fundamencie wiedzy, na osobistym potencjale obywateli – ludzi wykształconych, wychowanych w poszanowaniu wartości etycznych, zdolnych do budowy mocnych więzi społecznych, gotowych do podjęcia wyzwań XXI wieku. [...] Nie mniej ważna jest Państwa dojrzałość, zaangażowanie i wierność ideałom, które staracie się zaszczerpić uczniom – bowiem w świecie nastawionym na wydajność, szybkość i konkurencyjność łatwo o zatracenie wrażliwości na człowieka i jego potrzeby w sferze intelektualnej, emocjonalnej, duchowej”*.

W dniu 19 lutego 2008 roku w Pałacu Prezydenckim w Warszawie miało miejsce spotkanie profesora Lecha Kaczyńskiego z członkami nowo powołanej Rady do Spraw Edukacji i Badań Naukowych. Podczas tego spotkania prezydent wygłosił przemówienie, w którym wykazał się niezwykłą znajomością sytuacji w szkolnictwie wyższym. Mówił wówczas: *„Weźmy pod uwagę sukcesy takich szkół państwowych jak Szkoła Główna Handlowa, takich szkół prywatnych jak szkoła profesora Koźmińskiego, Collegium Civitas czy w końcu Wyższa Szkoła Psychologii Społecznej. Z drugiej strony istniały pewne trudności z zapanowaniem nad tym, co spontanicznie się tak wspaniale rozwijało. Istniały pewne kłopoty z uzgodnieniem tego, co jest minimalnym poziomem szkoły wyższej, a także kłopoty związane z tym, jak pogodzić tę eksplozję liczby studentów ze zwiększającą się, ale nieporównywalnie wolniej, liczbą pracowników nauki”*.

Zaś w liście do księdza profesora Michała Hellera z dnia 14 marca 2008 roku Lech Kaczyński napisał: *„Przyznana Księdzu Profesorowi Nagroda Templetona została ufundowana z myślą o umysłach niepospolitych, przekraczających na pozór nieprzekraczalne granice w świecie ducha i w świecie nauki. Jako Prezydent Rzeczypospolitej pragnę dać wyraz dumie i satysfakcji płynącej z faktu, że do grona laureatów tego prestiżowego wyróżnienia po raz pierwszy dołączył Polak – uczony spełniający powyższe kryteria w stopniu wybitnym”*.

Zainteresowania stanem nauki w szkolnictwie wyższym, Prezydent Lech Kaczyński wielokrotnie udowadniał w swoich wystąpieniach do różnych gremiów naukowych. I tak np. podczas spotkania na Uniwersytecie Śląskim w dniu 4 marca 2009 roku, wyraźnie wyartykułował swoje poglądy na temat kontrowersyjnych opinii dotyczących stopni i tytułów naukowych.

Przed wszystkim należy podkreślić, iż spisane źródła historyczne nie wyczerpują wszystkich wypowiedzi zmarłego Prezydenta. Wiele z nich, wygłoszonych z pamięci, nie zostało zarejestrowanych. Pozostały jedynie w pamięci uczestników spotkań. Z przytoczonych powyżej zarejestrowanych dokumentów, rysuje się niezwykła osobowość profesora Lecha Kaczyńskiego. Był z pewnością człowiekiem uczciwym, wiernym swoim zasadom patriotycznym, chrześcijańskim i etycznym. Miałem okazję przekonać się o tym osobiście z bezpośrednich kontaktów, m. in. wówczas, gdy w imieniu Prezydenta wręczyłem w Afryce, w Republice Zambii, kardynałowi Adamowi Kozłowieckiemu SJ Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi w pracy misyjnej, działalność na rzecz ludzi potrzebujących pomocy i patriotyczną postawę rozsławiającą imię Polski w świecie. Do wystąpień, wypowiedzi, listów i wywiadów był dobrze przygotowany merytorycznie, co oznacza, że szanował swoich słuchaczy. Wyraźnie kochał pracę

Kardynał Adam Kozłowiecki SJ otrzymuje Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski z rąk wysłannika Prezydenta RP mgr. Piotra Latawca

Wartę honorową przy trumnach Marii i Lecha Kaczyńskich pełnili mgr Piotr Latawiec, ks. dr Adam Filipowicz, ks. dr Marek Porwolik z UKSW

naukową, co ma swoje odzwierciedlenie w jego trosce o stan nauki, wiedzę nauczycieli, a także los absolwentów szkół wyższych. Był znawcą prawa pracy i prawa socjalnego. Wiedział, że losy kraju znajdują się w rękach ludzi młodych, którym należy zapewnić warunki pracy w Ojczyźnie. Rozumiał, że stan wiedzy, rozwój intelektualny społeczeństwa jest wartością, o którą należy dbać, z którą Polska może spokojnie występować w Unii Europejskiej jako równoważny partner.

Bibliografia

- Hasło: *Kaczyński Lech* - w Internecie
 Podsumowanie działalności prezydenta Warszawy Lecha Kaczyńskiego, listopad 2002- grudzień 2005. Warszawa 2005
 Kaczyński Lech: Lech Kaczyński – ostatni wywiad / rozm. Łukasz Warzecha. Warszawa 2010
 Kaczyński Lech: Warto być Polakiem. Warszawa 2010
 Kaczyński Lech: Wystąpienia, listy, wywiady : wybór. Warszawa 2007-2010
 Poppek Anna: Obrączki : opowieść o rodzinie Marii i Lecha Kaczyńskich. Warszawa 2010
 Sieczkowski Grzegorz, Waszkiewicz Bernadeta: Miłość i przeznaczenie : historia rodziny Kaczyńskich. Warszawa 2010
 Stelina Jakub: Lech Kaczyński (1949-2010). *Praca i Zabezpieczenie Społeczne* 2010 [R. 52] nr 7 s. 2-3
 Łaga Maciej, Szmit Jakub: Sprawozdanie z konferencji poświęconej pamięci profesora Lecha Kaczyńskiego. *Praca i Zabezpieczenie Społeczne* 2011 [R. 53] nr 6 s. 14-17, Sum.
 Słowiński Przemysław: Lech Kaczyński : wspomnienia. Chorzów 2011
 Zabłocki Jan: W imię wspólnych wartości świętej pamięci prezydenta Lecha Kaczyńskiego (1949-2010). *Zeszyty Prawnicze UKSW* 2011 R. 11 z. 3 s. 9-12, portr.